

Rapport med hänvisning till uppföljning av tillsynsbeslut för Futuraskolans förskola på Brahegatan

Futuraskolan AB

Förskolan Futuraskolan International Pre-school
Brahegatan

Bakgrund

Utbildningsnämnden fattade den 17 juni 2011 ett tillsynsbeslut där huvudmannen ålades att åtgärda de brister som uppmärksammats i huvudmannens förskola. Tillsynsbeslutet fattades med hänvisning till genomförd tillsyn den 24 februari 2011. Den 22 maj 2013 fattade nämnden ett nytt tillsynsbeslut efter en uppföljande tillsyn den 8 november 2012. Den 19 juni 2014 fattade nämnden ett tillsynsbeslut efter uppföljande tillsyn den 18 februari 2014.

Föreliggande ärende är en uppföljning av fattat tillsynsbeslut den 19 juni 2014 (11-453/4143). Uppföljningen har genomförts genom granskning av inkomna handlingar som utbildningsnämnden begärt i enlighet med tillsynsbeslutet samt en uppföljande tillsyn den 26 och 27 februari 2015. Vid dessa tillfällen genomfördes chefs- och personalintervjuer samt observationer i verksamheten. Inspektörerna har vid tillsynen även tagit del av ytterligare dokumentation. Den 10 mars 2015 genomfördes en intervju med representanter för huvudmannen.

Nedan redovisas de enskilda beslutspunkterna i nämndens tillsynsbeslut, huvudmannens redovisning av vilka åtgärder som vidtagits för att avhjälpa konstaterade brister samt nämndens bedömning av om bristerna därmed avhjälpes eller om de kvarstår. Nytt beslut fattas utifrån en samlad bedömning av ärendet.

Uppföljning av tillsynsbeslut fattat

Förelägganden

Beslut den 19 juni 2014

1. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att öka andelen förskollärare så att det pedagogiska arbetet kan bedrivas i enlighet med läroplanens intentioner och skollagens krav (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 § och 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Huvudmannen ska senast den 1 oktober 2014 ha höjt andelen examinerade förskollärare. Huvudmannen ska till inkomma med anställnings- och examensbevis samt registerutdrag vid nyanställningar till förvaltningen.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

I huvudmannens redovisning daterad 28 december 2014 och undertecknad av Futuraskolans VD framgår:

Gällande andelen behöriga förskollärare på de granskade förskolorna framhåller huvudmannen att förskollärare med utländsk utbildning ska räknas in i antalet förskollärare på förskolorna i enlighet med undantaget i Skollagen 2 kap. 17 §.

Denna hänvisning till skollagen 2 kap. 17 § och detta ställningstagande gällande behörighet framgår även i *Futuraskolans AB, Verksamhetsplan 2014/2015.*

I huvudmannens redovisning den 23 januari 2015 framgår att två behöriga förskollärare anställts i augusti 2014. En av dessa är legitimerad och arbetar 100 procent som förskollärare och en innehar examensbevis och arbetar 40 procent som förskollärare och 60 procent som förskolechef.

Uppföljande tillsyn

Vid den uppföljande tillsynsinspektionen den 26 och 27 februari 2015 redovisades följande organisation:

Avdelning	Ålder	Antal barn	Förskol-lärare	Barnskötare/övrig personal	Antal årsarbetare totalt	Antal barn/årsarbetare
Dolphins	1-3 år	10	0,4	2 a)	2,4	4,2
Whales	3-4 år	18	1	3	4	4,5
Sharks	5 år	15	0	1,85	1,85	8
Totalt		43	1,4	6,75	8,1	5,3

- a) I bemanningen ingår en anställd på 100 procent med en utländsk lärarutbildning, dock utan behörighetsbevis. Komplettering av svenska pågår på SFI.

Redovisningen i tabellen visar att andelen legitimerade förskollärare i februari 2015 är 17 procent. En anställd på avdelning Sharks är under utbildning till förskollärare, utbildningen är nyligen påbörjad.

Viss samverkan mellan arbetslagen och barngrupperna beskrevs, dock inte strukturerad och regelbundet planerad. Det kunde inte klargöras hur det särskilda ansvar som enligt förskolans läroplan åligger förskolläraren omsätts i det arbetslag där personal med svensk förskollärarytbildning saknas och förskolan har inte organiserat verksamheten på sådant sätt att även barnen på avdelningen för förskolans äldsta barn, där förskollärare saknas, kan ta del av undervisning ledd av legitimerad förskollärare.

Vid tillsynen i februari 2015 angav förskolechefen, som tillträtt sin tjänst i augusti 2014, att huvudmannen inte aktivt rekryterar fler förskollärare då denne med hänvisning till 2 kap.17 § skollagen hävdar att utländsk förskollärarytbildning ska ge behörighet utan att behörighetsbevis/legitimation behöver inhämtas.

Vid intervju, inom ramen för uppföljande tillsynsutredning, med representanter för huvudmannen vidhåller denne att undantaget i 2 kap. 17 § i skollagen är tillämpligt även för förskollärare och att de anställda som innehar utländsk förskollärarytbildning ska anses som behöriga. Huvudmannen framhöll att rekrytering av personal är medveten utifrån förskolornas inriktning och Futuraskolans internationella profil. Det beskrevs vid samtalet exempelvis att de med utländsk lärarutbildning tillför viktiga kvalitéer till verksamheten, förutom det engelskspråkiga, såsom god arbetsmoral och ”ett engelskt arbetssätt”. Huvudmannens representanter framhöll att legitimation inte är det viktigaste utan att de som huvudmannen anställer bedöms inneha hög kompetens.

Bedömning

Nämnden vill återigen poängtera att det enligt skollagens 2 kap. 13 § för undervisningen i förskolan ska finnas legitimerade förskollärare. De målstyrda processerna i verksamheten ska ledas av en förskollärare och förskolläraren ska ansvara för det pedagogiska innehållet och för att det målinriktade arbetet främjar varje barns utveckling och lärande. Varje barn ska nås av regelbunden undervisning ledd av förskollärare. I läroplanen för förskolan finns dessutom uttalade riktlinjer och ansvarsområden riktade till förskolläraren specifikt. Exempelvis ska förskolläraren ansvara för att verksamheten i sin helhet, dvs. dess förutsättningar, organisation, struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer dokumenteras, följs upp och utvärderas.

Nämnden kan konstatera att huvudmannen tolkar 2 kap. 17 § skollagen som tillämplig för både förskollärare och lärare och därmed förskolans anställda med utländsk utbildning. En sådan tolkning delas inte av nämnden. Enligt nämndens bedömning är 2 kap. 17 § 1 stycket enbart tillämpligt inom grundskolan och omfattar enbart undervisning i grundskolan. Det framgår av förarbetena till skollagen att undantaget gäller för huvudmän som anordnar *delar* av sin undervisning på främmande språk i *andra ämnen* än det främmande språket (prop. 2009/10:165 s. 266 och s. 651). Det är i förskolan, tillskillnad från grundskolan, inte möjligt att särskilja undervisningen till vissa ämnen eller situationer. Det är av sin natur därmed omöjligt att i förskolan anordna delar av undervisningen på främmande språk i andra ämnen än främmande språk. Det är nämndens bedömning att undantaget inte är tillämpligt för undervisning i förskolan utifrån paragrafens tekniska utformning, förarbetenas uttalanden och skillnaderna mellan hur undervisning bedrivs i förskolan och grundskolan.

Av Behörighetsförordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare framgår att den som har en utländsk lärar- eller förskolläraryt utbildning kan meddelas en lärar- eller förskolläraryt legitimation. Ligger ett bevis över utländsk lärar- eller förskolläraryt utbildning till grund för ansökan om legitimation inhämtar Skolverket ett yttrande från Universitets- och högskolerådet (UHR) innan ärendet avgörs.

För de anställda som enligt huvudmannens uppgifter har utländsk förskolläraryt utbildning har inte redovisats behörighetsbevis enligt 2 kap. 15 § skollagen, som visar att respektive utbildning är likvärdig med en förskolläraryt examen som ger behörighet enligt 2 kap. 13 § skollagen.

Vid den uppföljande tillsynen 18 februari 2014 var andelen behöriga förskollärare 11 procent. Nämnden kan konstatera att andelen legitimerade förskollärare således höjts sedan föregående år. Det kan dock även konstateras att förskolan med givna organisatoriska förutsättningar inte kan säkerställa att undervisningen för förskolans samtliga barn bedrivs i enlighet med skollagens krav och läroplanens mål och intentioner. Den tidigare påtalade bristen kvarstår därmed.

det i förskolan finns legitimerade förskollärare i sådan omfattning att undervisningens och utbildningens mål kan uppfyllas (2 kap. 13 §, 3 kap. 3 §, 4 kap. 4 § och 8 kap. 2 § skollagen inklusive de mål och uppdrag som anges i Läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Beslut den 19 juni 2014

2. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att tillse så att ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs i enlighet med skollagens bestämmelser och läroplanens intentioner (4 kap. 3 – 8 §§ skollagen, Läroplanen för förskolan, kap. 2.6).
 - a. Huvudmannen/förskolechefen ska inom ramen för sitt kvalitetsarbete genomföra en dokumenterad utvärdering vilken beskriver verksamhetens resultat i relation till verksamhetens mål. Inom ramen för utvärderingen bör det även finnas identifierade utvecklingsområden som tydligt formulerade utifrån läroplanen för förskolan.
 - b. Förskolechefen ska ansvara för enhetens planeringsprocess samt att formulera konkreta mål och förväntade effekter för utvecklingsarbetet. Det bör även framgå när eventuella utvecklingsinsatser ska genomföras samt följas upp och utvärderas.
 - c. Huvudmannen ska inkomma med en redovisning senast den 1 oktober 2014 som påvisar hur huvudmannen avhjälp/avser att avhjälpa bristen.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

Huvudmannen redovisar den 28 december 2014 att arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet är ett prioriterat mål inom huvudmannens förskolor det innevarande läsåret. Dokumentet *Kvalitets- och utvecklingsarbete* beskriver strukturer för hur ett kvalitetsarbete ska organiseras på respektive enhetsnivå. Vidare redovisas ett dokument benämnt *Kvalitetshjul Förskolan* som tydliggör i en årscykel vad som ska följas upp och utvärderas och när det ska ske.

Gällande förskolan Brahegatan redovisades i ett pedagogiskt årshjul enligt vilka strukturer och när verksamhetens systematiska kvalitetsarbete ska dokumenteras och följas upp. Förskolan anger att självvärdering enligt ”kvalitetsindikatorn”¹

¹ Stockholms stads kvalitetsindikator för förskolan

ska införas som verktyg vid uppföljning och utvärdering men även andra underlag uppges ligga till grund för utvärderingen.

Uppföljande tillsyn

Förskolechefen har inte, såsom föreläggandet (punkt a) anmodade, vid sitt tillträde i augusti 2014, av sin företrädare mottagit en för förskolan dokumenterad utvärdering (verksamhetsår 2013/14) som beskriver verksamhetens resultat i relation till verksamhetens mål samt utvecklingsområden formulerade utifrån läroplanen för förskolan. Någon sådan har inte heller redovisats till nämnden, vilket skulle skett senast den 1 januari 2015.

Förskolechefen beskrev framåtsyftande ambitioner för hur de strukturer och rutiner som i årshjulet anges för dokumentation, uppföljning och utvärdering ska implementeras vid förskolan. Som exempel angavs det utvecklingsmöte med avdelningarnas teamledare som införts för att varje vecka få möjlighet att stämma av verksamheten. Förskolechefen beskrev även att en utvärdering kommer att göras under maj månad i år och som grund för denna kommer avdelningarnas resultat att ligga.

Förskolechefen delgav vid den uppföljande tillsynen förskolans *Verksamhetsplan 2014/2015*. Denna är till stor del formulerad på engelska och utgår från huvudmannens profilområden *Ett försprång, goda värderingar, Ett löfte, Hälsosamma vanor, Glädje och Balans*. Till grund för verksamhetsplanen ligger främst senast genomförda föräldraenkät och personalenkät. I planen framgår inte på vilket sätt och med vilket resultat förskolan under föregående verksamhetsår arbetat mot målen i läroplanen. Varken förskolechef eller personal relaterade under samtalen vid tillsynen till de i verksamhetsplanen angivna fokusområdena.

Gällande avdelningarnas planeringar delgavs flera underlag; *Lokal arbetsplan 2014/2015 Dolphins* och *Lokal arbetsplan Sharks 2013/2014* som följer huvudmannens struktur med profilområden och där det ges förslag på aktiviteter inom ramen för dessa. *Terminsplanering ht-14 The Wales* beskriver månadsvisa planeringar av temaarbeten utifrån IPC (International Primary Curriculum).

Personalen beskrev vid samtalen att uppföljning till stor del sker muntligt, att den delvis skrivs ner, men inte dokumenteras

systematiskt på ett sätt som kunde presenteras. Mallar för uppföljning och planering visades men dessa var ännu inte i bruk. Personalen uppgav att det förs enskilda fortlöpande anteckningar men detta föreföll inte ske i uppföljande syfte och de kommer inte till systematisk användning. Enligt beskrivningarna görs snarare avstämningar av att den veckovisa planeringen av aktiviteter blivit genomförd.

Den dokumentation som delgavs och som även var anslagen i förskolan vid den uppföljande tillsynen är i stor utsträckning på engelska och visar på tematiska arbeten utifrån IPC (International Primary Curriculum). Personalen beskrev att fokus för kompetensutveckling från huvudmannen under 2014, och pedagogiska samtal med förskolechefen, har varit att implementera IPC som stöd för ett tematiskt arbetssätt.

Vid intervju, inom ramen för uppföljande tillsyn, med representanter för huvudmannen bekräftas att arbetet med hur ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas inom huvudmannens verksamheter är ett prioriterat utvecklingsområde. Huvudmannen framhöll att övergripande strukturer för ett kvalitetsarbete har tagits fram och att ett årshjul för rutiner och genomförande är implementerat hos förskolecheferna. Vidare beskrev huvudmannen att det är upp till respektive förskolechef att hitta former för kvalitetsarbetet på respektive förskola och i samverkan med medarbetarna.

Vid intervjun framkom även att denne har förväntningar att förskolecheferna för respektive förskola har förmåga och kompetens att ikläda sig både chefskap som pedagogiskt ledarskap. Huvudmannen följer upp förskolechefens arbete regelbundet genom veckovisa möten. Huvudmannen menar att varje förskolechef behöver utforma egna former för ansvarsfördelning och delegering. Dock var denne lyhörd för om exempelvis administrativt stöd skulle behövas. Huvudmannen kunde tillstå att det varit en personalomsättning i chefsbefattningar men redovisade ingen strategi för att stabilisera detta.

Huvudmannen framhöll vidare att denne saknat dokumentation och underlag från förskolorna som grund för att planera utvecklingsinsatser på huvudmannens nivå.

Bedömning

Enligt skollagen ska det på enhetsnivå genomföras planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av förskollärare, övrig personal och barn. Vidare ska barn och vårdnadshavare ges möjlighet att delta i arbetet. Det är förskolechefen som ansvarar för att arbetet genomförs på detta sätt,

Av läroplanen framgår att förskolechefen som pedagogisk ledare och chef har ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med målen i läroplanen och uppdraget i sin helhet.

Av förskolechefens beskrivning framgår att det finns en framåtsyftande planering för ett systematiskt kvalitetsarbete. Mötes- och ansvarsstruktur har förändrats, underlag och andra redskap för uppföljning och utvärdering har tagits fram men dessa har ännu inte implementerats fullt ut och kommit till användning i förskolan. Detta styrks av personalens beskrivning av hur uppföljning eller snarare avstämning av verksamheten ännu sker.

Av den dokumentation som delgavs under den uppföljande tillsynen framgår inte hur verksamheten anknyter till målområdena i förskolans läroplan (Lpfö 98) eller hur dessa omsätts, följs upp och utvärderas. Förvaltningen kan även konstatera att förskolan inte har någon dokumentation som kan påvisa att ett kvalitetsarbete bedrivits, eller bedrivs. Det saknas en dokumenterad bedömning av hur väl verksamheten under det senaste verksamhetsåret arbetat i riktning mot målen i läroplanen för förskolan och verksamhetens resultat i förhållande till läroplansmålen finns inte heller redovisat i annan form.

Nämnden vill framhålla att utbildningen, enligt skollagen, systematiskt och kontinuerligt ska planeras, följas upp och utvecklas. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och vara underlag för insatser så att verksamheten kan utvecklas och nå de nationella målen i läroplanen. Dokumentationen behöver innehålla en sammanställning av enhetens resultat och måluppfyllelse utifrån både faktauppgifter och beskrivningar av måluppfyllelsen i förhållande till läroplanens mål.

Dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet ska också kunna visa på vad som behöver utvecklas, varför och på vilket sätt och är ett viktigt underlag för att kunna följa en kvalitetsutveckling över tid. Framförallt behöver den samlade

dokumentationen innehålla beslut om vilka utvecklingsinsatser som ska genomföras för att de nationella målen ska uppfyllas.

En viktig del i förskolechefens ansvar för förskolans planeringsprocess innebär således att formulera konkreta mål och förväntade effekter för utvecklingsarbetet. I planeringen behöver förskolechefen tillsammans med personalen besluta om hur resultatet av utbildningen och utvecklingsinsatserna kontinuerligt ska följas upp och utvärderas².

Huruvida huvudmannens redovisade ambitioner att prioritera systematiskt kvalitetsarbete under verksamhetsåret 2014 har påverkat förskolan Brahegatan framgår inte med någon tydlighet. De strukturer som angetts i huvudmannens dokument *Kvalitets- och utvecklingsarbete* samt *Kvalitetshjul för förskolan* är ännu inte implementerade vid förskolan då inga effekter hittills kan påvisas. Förskolechefen visar dock att hon känner till kvalitetshjulets rutiner och att en framåtsyftande planering för ett systematiskt kvalitetsarbete finns. Mötes- och ansvarsstruktur har utarbetats samt underlag för uppföljning och utvärdering har tagits fram.

Förskolan Brahegatan har sedan 2011 haft fyra olika förskolechefer. Nämnden finner detta vara en påfallande hög personalomsättning i chefsbefattningen och en högst möjlig bidragande orsak till att förskolan under lång tid bedrivits med brister. Kontinuitet och stabilitet är en viktig faktor för att exempelvis ett systematiskt kvalitetsarbete ska kunna upprättas och omsättas och på det sättet utveckla utbildningen. Huvudmannens övergripande ansvar för utbildningen gäller därför i hög grad att skapa förutsättningar för en stabil ledningsorganisation och därmed förutsättningar för ett systematiskt kvalitetsarbete.

Sammantaget kan nämnden konstatera att huvudmannen inte har följt föreläggandets skyldigheter varvid bristen kvarstår. Enligt nämndens bedömning bedriver förskolan inte ett systematiskt kvalitetsarbete i enlighet med skollagens krav och läroplanens intentioner om uppföljning, utvärdering och utveckling (2 kap. 8-11 §§, 4 kap. 4 § skollagen, Läroplan för förskolan, Lpfö 98, 2.6).

² Se vidare i Skolverkets Allmänna råd med kommentarer för Systematiskt kvalitetsarbete (2012).

Nämnden vill även påpeka att förskolechefen hade kännedom om huvudmannens skyldighet att utreda klagomål men inte hur dessa rutiner såg ut (4 kap. 8 § skollagen).

Beslut den 19 juni 2014

3. Enligt 26 kap. 10 § skollagen föreläggs huvudmannen att organisera verksamheten så att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att lära sig det svenska språket samt ges möjlighet att utveckla sitt modersmål (Språklagen 2009:600, Stockholms stads riktlinjer för fristående förskola, kap. 7.1 – 7.2, 2 kap. 8 §, 8 kap. 10 § skollagen).
 - a. Huvudmannen ska tillse att förskolans verksamhet organiseras på ett sådant sätt så att samtliga barn ges tillräckliga förutsättningar att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket.
 - b. Huvudmannen ska tillse att det i verksamheten finns rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål.
 - c. Huvudmannen ska senast den 1 juli 2014 inkomma med en redovisning av hur bristerna ovan åtgärdats.

Huvudmannens redovisning vid uppföljning

Huvudmannen redovisar den 23 januari 2015 dokumentet *Språkplan – modersmålsstöd 2014/2015* gällande förskolan Brahegatan.

Det redovisas även ett dokument benämnt *Strategier och arbetssätt för hur förutsättningar skapas för barn att utveckla det svenska språket såväl som sitt modersmål*. I dessa framhålls, förutom den angivna språkplanen, kompetensutveckling och litteraturhänvisningar inom området flerspråkighet.

Uppföljande tillsyn

Förskolechefen gav sin syn på behovet av strategier för att skapa förutsättningar för barnen att utveckla det svenska språket likväl som sitt modersmål. Det hade genomförts en kartläggning av alla barns språksituation, som delgavs vid den uppföljande tillsynen, som visar att flertalet av förskolans barn har svenska som modersmål. Denna kartläggning ska, enligt förskolechefen, ligga till grund för fortsatt planering av arbetssätt gällande flerspråkighet. En planerad kompetensutvecklande åtgärd som framhålls är att samtliga medarbetare ska läsa Skolverkets stödmaterial ”Flera språk i förskolan”.

Förskolechefen hänvisade även till att förskolan har en internationell inriktning vilket medfört krav och förväntningar från vårdnadshavares sida på att verksamheten till större delen ska bedrivas på engelska. Även personalen relaterade i viss mån till detta. Förskolechefen påpekade även att de familjer som väljer förskolan i huvudsak gör det just utifrån den internationella inriktningen. Hon höll det för troligt att vårdnadshavarnas intention är att barnen ska fortsätta i internationella eller flerspråkiga grundskolor.

Den *Språkplan – modersmålsstöd* som redovistats är framtagen av föregående förskolechef. Vid samtal med personalen relaterades inte till språkplanen som en aktuell handlingsplan.

Endast fyra av förskolans 18 anställda, i tjänst vid tillsynsbesöken, har svenska som modersmål medan ytterligare tre förstår och delvis talar svenska. Elva anställda talar och förstår inte svenska annat än i mycket begränsad omfattning.

De personella förutsättningarna för att kunna tala svenska kontinuerligt i verksamheten ser vid tillsynsbesöken olika ut avdelningarna emellan:

Dolphins: Två svensktalande, en delvis svensktalande

Whales: Två svensktalande

Sharks: Två delvis svensktalande

Förutsättningar att kontinuerligt tala svenska finns på avdelningarna Dolphins och Wales. På avdelning Dolphins beskrevs ett arbetssätt där en i personalgruppen till större delen talar svenska med barnen medan en annan talar inriktningsspråket. På avdelning Whales beskrevs ett arbetssätt där två i personalgruppen använder svenska och engelska parallellt, det vill säga att det som sägs på ett av språken översätts direkt. På avdelning Sharks beskrevs arbetet med det svenska språket mer som aktivitetsbunden verksamhet, exempelvis en kortare samling med enstaka sånger eller ord på svenska.

Vid samtal med personal beskrevs att förskolans arbetsspråk, personalen emellan, är engelska och att föräldrainformationen skrivs på engelska. Den pedagogiska dokumentationen internt formuleras både på svenska och engelska beroende på respektive personals modersmål.

Gällande föreläggandets punkt b), att det i verksamheten ska finnas rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt modersmål hänvisar förskolechefen till den kartläggning som genomförts gällande barnens språk och som kommer att ligga till grund för mer uttalade arbetssätt. Förskolechefen och personalen beskrev att andelen barn med svenska som modersmål har ökat markant under verksamhetsåret.

Dokumentet *Språkplan – modersmålsstöd* som redovisats var inte aktuellt eller förankrat och inga andra gällande arbetssätt med barns modersmål var gemensamt överenskomna eller beskrevs.

Vid intervju, inom ramen för uppföljande tillsyn, med representanter för huvudmannen framkom att vårdandshavarnas förväntningar på att engelska ska talas i stor utsträckning, enligt verksamhetens inriktning, är en avgörande faktor för huvudmannens prioriteringar. Samtidigt framhölls att svenska ska talas på alla förskoleavdelningar men att det ser olika ut förskolorna emellan vilka förutsättningar som finns gällande svenskspråkig personal. Huvudmannen angav att inga direkta från denna centrala direktiv finns gällande hur fördelningen av språk ska se ut, det är upp till respektive förskola att skapa lokala språkplaner för sitt arbete med svenska, engelska och modersmål. Svenska och inriktningsspråket engelska är dock enligt huvudmannen de styrande språken och modermålet är något som barnen får utveckla i hemmet. Att följa upp barns språkutveckling är enligt huvudmannen ett prioriterat utvecklingsområde, dock angavs inga strategier för detta.

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Av språklagen framgår att svenska ska vara huvudspråket i Sverige och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används samt utvecklas. Vidare anges att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Det anges även att det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk.

Enligt läroplanen för förskolan sträva efter att barn med ett annat modersmål än svenska utvecklar sin kulturella identitet och sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål.

Av Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola framgår att varje förskola ska formulera en plan för arbetet med modersmål.

Nämnden kan konstatera att förutsättningarna för att samtliga barn på förskolan ska ha möjlighet att kontinuerligt tala och utveckla det svenska språket har förbättrats sedan föregående tillsyn 2014. Det ser dock olika ut barngrupperna emellan, både i vilken omfattning det svenska språket används och på vilket sätt, beroende på personalens språkliga förutsättningar.

Förskolan har rekryterat svensktalande förskollärare och den nya förskolechefen har påbörjat ett arbete med att säkerställa att svenska talas i tillräcklig omfattning för att kunna leva upp till läroplanens intentioner samtidigt som den engelskspråkiga inriktningen kan bibehållas.

Vid den uppföljande tillsynen 2015 används det svenska språket både mer frekvent och på ett tydligare sätt i verksamheten, framför allt i grupperna Dolphins och Whales även om olika arbetsätt används. Huruvida varje barns språkutveckling och lärande på svenska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följs upp och analyseras i syfte att göra det möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att lära i enlighet med läroplanens mål för språk och kommunikation var dock ännu oklart vid tidpunkten för denna tillsyn.

En systematisk struktur för hur arbetsätt planeras, genomförs och följs upp gällande barnens språkutveckling saknas ännu vid förskolan men den kartläggning som genomförts kan, enligt nämndens mening vara en god utgångspunkt för det fortsatta arbetet.

Utbildningsnämnden noterar att huvudmannen delvis har följt nämndens beslut när det gäller punkt a) i föreläggandet eftersom det nu finns svensktalande personal i större utsträckning på förskolan. För att förutsättningarna ska kunna bedömas vara fullgoda i hela verksamheten behöver andelen svensktalande medarbetare öka, främst i gruppen för de äldsta barnen. En systematisk struktur för hur arbetsätt planeras, genomförs och följs upp gällande barnens språkutveckling bör även utarbetas.

När det gäller föreläggandets punkt b) konstaterar nämnden att huvudmannen inte har sett till att det i förskolan finns aktuella rutiner och arbetssätt som ger alla barn möjlighet att utveckla sitt

modersmål. Arbetet är dock initierat av förskolechefen med en planerad kompetensutveckling för att utveckla arbetet med flerspråkighet och har påbörjats med den kartläggning som gjorts av vilka modersmål som är aktuella.

Nämnden bedömer sammantaget att huvudmannen genom att anställa fler svensktalande medarbetare har förbättrat förskolans förutsättningar att ge samtliga barn möjlighet att lära sig, utveckla och använda det svenska språket. Dock behöver förutsättningarna förstärkas i bemanningen för förskolans grupp för femåringar, Sharks. Vidare bör en systematisk struktur för hur arbetsätt planeras, genomförs och följs upp gällande barnens språkutveckling utarbetas. Förskolan ska därtill skapa rutiner och arbetssätt för att ge varje barn möjlighet att utveckla sitt modersmål. Trots vissa förbättringar kvarstår bristen därmed (8 kap. 10 § skollagen, Läroplan för förskolan, Lpfö 98, 2.2, språklagen (2009:600 samt Stockholms stads riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola kap. 7.2).

Nyuppkomna brister vid uppföljande tillsyn

Pedagogisk verksamhet och miljö

- Förskolans personal har inte gemensamt satt sig in i och tolkat Läroplan för förskolan (Lpfö 98). Det kan därmed inte säkerställas att utbildningen genomförs enligt gällande styrdokument.

Bedömning

Enligt skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Läroplanen ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska förskolan främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

I skollagen stadgas att det för utbildningen finns de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Enligt Läroplanen för förskola (Lpfö 98) ska verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, bland annat för att det ska gå att bedöma om arbetet sker i enlighet med de mål och intentioner som anges i läroplanen.

Vid samtalen gav personalen muntligt och i varierande grad sin syn på hur förskolans arbete, som i stora delar utgår från en fast veckovis återkommande struktur, till vissa delar kopplar till läroplanen för förskolan. Exempelvis skrivs citat från läroplanen in i bild- och textdokumentation från genomförda aktiviteter för att påvisa anknytningen. Det framgick dock att läroplanen för förskolan (Lpfö 98) inte nämnvärt har bearbetats och tolkats av förskolans personal.

Av lokala styrdokument framgår att förskolan använder ett internationellt styrdokument, IPC (International Primary Curriculum) som stöd i arbetet med olika temaarbeten. IPC, som är formulerat på engelska, beskrevs och förevisades som ett lärarstöd inför planeringen av verksamhetens innehåll.

Under verksamhetsåret 2014 har fokus från huvudmannen varit att genom workshops och föreläsningar ytterligare implementera IPC. I huvudmannens *Verksamhetsplan 2014/2015* framgår även ett fortsatt fokus på implementeringen av programmet IPC.

Vid samtal med förskolechefen framhöll denne att syftet med att implementera IPC är att detta material ska vara ett stöd för personalen i planeringen av det tematiska arbetet. Förskolechefen poängterade att det inte strider mot svensk läroplan utan mer ska ses som en ”idébank” med uppslag för teman. Förskolechefen beskrev att användandet av IPC inte är valfritt utan att hon såg arbetsverktyget som ett direktiv från huvudmannen som strävar efter att få förskolan certifierad i användandet. Förskolechefen framhöll även behovet av att synliggöra arbetet med läroplanen för förskolan (Lpfö 98) i större utsträckning.

Inspektörerna fick vid uppföljande tillsyn ta del av ett planeringsunderlag utifrån IPC materialet med temat ”All about me”. Arbetet med detta tema pågick vid tillsynen, och framgick i förskolans anslagna dokumentation. Materialet, som är riktat till barn i ålders 3-5 år, innehåller detaljerade lärarinstruktioner för hur ett arbete kan läggas upp inom ett tematiskt område. Personalen för de yngre barnen 1-3 år beskrev att de anpassar

innehållet i aktiviteterna från IPC till barnens nivå. Enligt introduktionen till materialet är det till för att vara "ett stöd till lärare". Vidare framgår att "*Allt bygger på klart definierade "lärandesträngar" eller lärandenormer som behandlar föremål, personliga och internationella kunskaper, färdigheter och överenskommelser barn behöver i olika skeden under sin förskole-och mellanstadietid*".

Nämnden kan inte finna något hinder för huvudmannens ambitioner att initiera ett specifikt verktyg eller material som stöd för personalens arbete. Det måste dock vara säkerställt att såväl stödmaterial i sig som de sätt på vilket personalen använder sig av det står i samklang med gällande nationella styrdokument. Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) måste således ligga till grund för utbildningen både i fråga om innehåll och när det gäller genomförande.

Vid tillsynen visade mycket lite av förskolans dokumentation på en planering som i grunden utgår från läroplanens målområden. Av personalens beskrivningar framstår det snarare som att läroplanens mål i efterhand applicerats på den verksamhet som genomförts. I dokumentationen som delgavs, och av sådan som vid tillsynen var anslagen i förskolan, är det svårt att spåra hur läroplanens olika målområden tillämpas, hur de integreras med varandra i temaarbetet eller i andra delar av det pedagogiska arbetet. Under tillsynen framgick inte heller om, eller hur varje barns utveckling och lärande kontinuerligt dokumenteras, följs upp och analyseras i förhållande till målen i läroplanen. Det saknas således dokumentation som skulle göra det möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner.

Nämnden konstaterar att personalen inte i tillräcklig utsträckning bearbetat och tolkat förskolans läroplan (Lpfö 98) för att kunna tillämpa och omsätta målen och intentionerna i den pedagogiska verksamheten. Förskolan saknar dokumentation som säkerställer att verksamhetens struktur, innehåll, aktiviteter och pedagogiska processer till fullo tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål och intentioner.

Enligt nämndens bedömning är det därmed inte säkerställt att utbildningen genomförs enligt gällande styrdokument (1 kap.11 §, 8 kap. 2 § skollagen samt Läroplan för förskolan, Lpfö 98).

Personaltäthet för de äldre barnen

- Antalet barn per årsarbetare är alltför högt i gruppen för förskolans äldsta barn.

Enligt skollagen ska alla barn ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Enligt skollagen ska förskolan stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Vidare ska förskolan främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Huvudmannen ska enligt skollagen se till att barngrupperna har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö.

I Skolverkets allmänna råd för förskolan (SKOLFS 2013:179) förtydligas sambandet mellan gruppstorlek och personaltäthet, som därvid bör beaktas.

Förhållandet vid tillsynsbesöken i februari 2015 visar att antalet barn per årsarbete vid förskolan som helhet är 5,3. För de äldre barnen i avdelning Sharks är antalet barn per årsarbetare 8.

Enligt nämndens bedömning gör det höga antalet barn per årsarbetare på avdelningen Sharks att personalen inte får tillräckliga förutsättningar att garantera barnsäkerheten och att ge att alla barn den ledning och stimulans de behöver i sitt lärande (3 kap. 3 § och 8 kap. 2 och 8 §§ skollagen).

Information om öppethållande

- I förskolans kalendarium och information till vårdnadshavarna framgår inte att verksamhet vid behov tillhandahålls alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton.

Bedömning

Enligt skollagen ska barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i förskoleklassen eller i någon utbildning för

fullgörande av skolplikten ska erbjudas förskola. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger.

Vidare stadgas i skollagen att barn ska från och med ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Enligt Stockholms stads riktlinjer ska förskola kunna tillhandahållas alla helgfria vardagar förutom julafton, nyårsafton och midsommarafton inom ramtiden kl. 06.30-18.30. Ramtiden är den maximala öppettid en förskola ska kunna erbjuda. Både hel- och deltidspplatser ska erbjudas. Huvudmannen ska i sitt informationsmaterial/webbplats ange stadens regler för ramtiden och att föräldrar har rätt till omsorg inom denna tid om behov finns.

I anslagen information riktad till vårdnadshavarna, *Calendar 2014 – 2015*, framgår att förskolan erbjuder *ordinarie verksamhet* endast till kl.16.00 vid tre vardagar före röd dag under verksamhetsåret.

Nämnden bedömer dock att informationen är otydlig och strider mot skollagens krav om att förskola ska erbjudas i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrar och barns behov samt mot Stockholms stads riktlinjer om öppettider. (8 kap. 3 och 5 §§, Stockholms stads Riktlinjer för godkännande och bidrag för fristående förskola, 8.4)

Vårdnadshavares inflytande

- Förskolans dokument är i mycket liten omfattning formulerade på svenska.

Bedömning

Enligt skollagen ska förskolan vara öppen för alla. Vidare ska vårdnadshavare, enligt skollagen, för barn i förskolan erbjudas möjlighet till inflytande över utbildningen. Av förarbetena till skollagen framgår att vårdnadshavares inflytande grundar sig främst på att de går in i barnets ställe när barnet på grund av sin ålder inte självt kan utöva sitt inflytande i full utsträckning.

Enligt skollagen ska barnen och vårdnadshavarna informeras om vad som gäller i fråga om inflytande och samråd. De ska också informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen.

Av språklagen framgår att svenska ska vara huvudspråket i Sverige och det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenska används samt utvecklas. Vidare anges att var och en som är bosatt i Sverige ska ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Det anges även att det allmänna ansvarar för att den enskilde ges tillgång till språk.

Förskolans dokumentation föreligger i stor utsträckning endast på engelska. Nämnden är medveten om att förskolan är en förskola som profilerar sig mot familjer som kommer från andra länder än Sverige och att användandet av engelskan därför är en viktig del av kommunikationen med vårdnadshavarna. Förskolan är dock öppen för alla barn, inte bara engelskspråkiga, med hänvisning till det och för att säkerställa vårdnadshavares möjlighet till inflytande är det nämndens bedömning att förskolans dokumentation även måste finnas på svenska (4 kap. 12 och 14 §§, språklagen (2009:600) 4, 6, 14 och 15 §§ språklagen).